НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Комітет з питань етики

РІШЕННЯ

від 25 листопада 2026 року № 15 (217)
про внесення на розгляд Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти подання про наявність у дисертації доктора наук із соціальних комунікацій Фіялки Світлани Борисівни «Науковий журнал як соціальнокомунікаційний феномен» фактів академічного плагіату

До Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – Національне агентство) 11 листопада 2025 року надійшла скарга від Смірнова О. Ю. щодо фактів академічного плагіату в дисертації доктора наук із соціальних комунікацій Фіялки Світлани Борисівни «Науковий журнал як соціальнокомунікаційний феномен», захищеній 27 вересня 2024 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.001.34 у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (№ 45-25-АД від 11 листопада 2025 р., далі – скарга).

Комітет з питань етики (далі – Комітет) своїм рішенням від 25 листопада 2025 року № 60 (196) прийняв скаргу до розгляду.

Про прийняття скарги до розгляду Комітетом належним чином були проінформовані Київський національний університет імені Тараса Шевченка як заклад, спеціалізована вчена рада якого прийняла рішення про присудження наукового ступеня, та Фіялка С. Б. як особа, стосовно дисертації якої подано скаргу. Водночас копія скарги оприлюднена на сайті Національного агентства.

Перевірку викладених у скарзі відомостей здійснював уповноважений підрозділ секретаріату Національного агентства, який 21 липня 2026 року надав Голові Комітету Звіт перевірки відомостей щодо наявності в дисертації доктора наук із соціальних комунікацій Фіялки Світлани Борисівни «Науковий журнал як соціальнокомунікаційний феномен» фактів академічного плагіату з результатами проведеного аналізу виявлених у дисертації за допомогою відповідного програмного забезпечення фрагментів збігів щодо неправомірного використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів

СЕД АСКОД - Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти
№ документа: Н(СЛ)-9/2026
Дата реєстрації: 25.11.2026
Сертифікат: 025C530800000000000000000000000000000001
Дійсний з: 29.09.2026 17:07:09
Дійсний до: 28.09.2027 23:59:59
Підписувач: Артюхов Артем Євгенович
Мітка часу: 25.11.2026 17:22:14

інших авторів без відповідного посилання, у тому числі з застосуванням візуального пошуку (далі – матеріали перевірки).

24 липня 2026 року визначено доповідача за справою, яким були проаналізовані матеріали перевірки скарги та визнано їх достатніми для її розгляду Комітетом по суті.

Комітет за наслідками вивчення матеріалів перевірки, а також інформації, наданої доповідачем, дійшов висновку про наявність фактів порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело (академічного плагіату) в дисертації доктора наук із соціальних комунікацій Фіялки Світлани Борисівни «Науковий журнал як соціальнокомунікаційний феномен».

У дисертації Фіялки С.Б. за допомогою програмного забезпечення виявлено відтворення без належних посилань на джерела запозичення фрагментів таких наукових праць іншого авторства:

1. Баранец Н. Г., Ершова О. В., Кудряшова Е. В. Значение власти для выработки норм в научном сообществе // Власть, 2011, №7, с. 55–57. https://cyberleninka.ru/article/n/znachenie-vlasti-dlya-vyrabotki-norm-v-nauchnom-soobschestve
2. Бурганова Л. А, Мягков Г. П. Образ научного сообщества: эволюция методологических репрезентаций // Вестник экономики, права и социологии, 2017, №2, с. 139–146. https://cyberleninka.ru/article/n/obraz-nauchnogo-soobschestva-evolyutsiya-metodologicheskih-reprezentatsiy
3. Демина Наталья Валентиновна Концепция этоса науки: Мертон и другие в поисках социальной геометрии норм // Социологический журнал. 2005. №4. https://cyberleninka.ru/article/n/kontseptsiya-etosa-nauki-merton-i-drugie-v-poiskah-sotsialnoy-geometrii-norm
4. Емельянова Н. Н. Научная информация в масс-медиа: специфика генерации и воспроизводства // Философия науки и техники, 2018, т. 23, №1, с. 128–140. https://cyberleninka.ru/article/n/nauchnaya-informatsiya-v-mass-media-spetsifika-generatsii-i-vosproizvodstva
5. Кирчик О. И. «Незаметная» наука: паттерны интернационализации российских научных публикаций // Форсайт. 2011. № 3. https://cyberleninka.ru/article/n/nezametnaya-nauka-patterny-internatsionalizatsii-rossiyskih-nauchnyh-publikatsiy.
6. Ковальчук С. А., Середкина Е. В. Философский и социологический аспекты учения Р. Мертона об «Этосе науки»" // Вестник Пермского национального исследовательского политехнического университета. Социально-экономические науки, 2010, №6, с. 135–143. https://cyberleninka.ru/article/n/filosofskiy-i-sotsiologicheskiy-aspekty-ucheniya-r-mertona-ob-etose-nauki
7. Кузьменков В. А. Аномия и антинормы в науке: попытка определения // Известия высших учебных заведений. Северо-Кавказский регион. Общественные науки, 2019, №4 (204), с. 9–13. https://cyberleninka.ru/article/n/anomiya-i-antinormy-v-nauke-popytka-opredeleniya

8. Лазар М. Г. Коммуникации в современной науке: социологические и этические аспекты // Ученые записки Российского государственного гидрометеорологического университета, 2011, №18, с. 236–245. http://elib.rshu.ru/files_books/pdf/18-24.pdf

9. Лазар М. Г. Этос науки в социологии Р. Мертона: судьба и статус в науковедении // Социология науки и технологий, 2010, т. 1, №4, с. 124–139. https://cyberleninka.ru/article/n/etos-nauki-v-sotsiologii-r-mertona-sudba-i-status-v-naukovedenii-1

10. Мамаева С. А. Коммуникативные стратегии ученых // Научная периодика: проблемы и решения, 2011, № 3, с. 6–12. https://cyberleninka.ru/article/n/kommunikativnye-strategii-uchenyh

11. Масланов Е. В. Зоны обмена в научных, религиозных и политических сообществах: сравнительный анализ // Социология науки и технологий, 2019, т. 10, №3, с. 72–88. https://cyberleninka.ru/article/n/zony-obmena-v-nauchnyh-religioznyh-i-politicheskih-soobschestvah-sravnitelnyy-analiz

12. Микешин И. М. Производство научного знания и коммуникации в науке // Социальные коммуникации: профессиональные и повседневные практики. Сб. статей / Под ред. В. В. Козловского, А. М. Хохловой. Вып. 4. СПб.: Интерсоцис, Скифия-Принт, 2011. – С. 39–43. https://www.researchgate.net/profile/Alena-Myshko/publication/340738856_Makdonaldizacia_aeroportov_kak_agentov_mezdunarodnogo_turizma_i_globalizacii_McDonaldization_of_Airports_as_International_Tourism_and_Globalization_Agents/links/5e9b1000299bf13079a5dc8c/Makdonaldizacia-aeroportov-kak-agentov-mezdunarodnogo-turizma-i-globalizacii-McDonaldization-of-Airports-as-International-Tourism-and-Globalization-Agents.pdf

13. Мирская Е. З. Р. К. Мертон и этос классической науки // Философия науки. Вып. 11: Этос науки на рубеже веков. – Москва, 2005. / С. 11–28. https://philosophy.ru/upload/iblock/523/52357f7bc29c77fc034b9226b36a5b73.pdf

14. Мирская Е. З. Человек в науке: социологические дискуссии XX века // Социология науки и технологий, 2010, т. 1, № 4, с. 26–44. https://cyberleninka.ru/article/n/chelovek-v-nauke-sotsiologicheskie-diskussii-hh-veka-1

15. Мотрошилова Н. В. Создание Р. Мертоном классических парадигм социологии науки: взгляд из XXI века // Социология науки и технологий, 2010, т. 1, № 4, с. 45–83. https://cyberleninka.ru/article/n/sozdanie-r-mertonom-klassicheskih-paradigm-sotsiologii-nauki-vzglyad-iz-xxi-veka-1

16. Ним Е. Г. Исследуя медиатизацию общества: концепт медиатизированных миров // Социологический журнал, 2017, № 3, с. 8–25. https://cyberleninka.ru/article/n/ssleduya-mediatizatsiyu-obschestva-kontsept-mediatizirovannyh-mirov

17. Покотыло М. В. Феномен «научные коммуникации»: статус и функции // Приоритетные направления развития образования и науки: матер. IV

Междунар. науч.-практ. конф. (Чебоксары, 24 декабря 2017 г.). – Чебоксары: ЦНС «Интерактив плюс», 2017. (С. 227–231). https://interactive-plus.ru/e-publications/e-publication-452.pdf

18. Рудницька Г. В., Гавенко О. С. Перекладач як гейткіпер новинного потоку // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. – 2014, вип. 12, с. 181–183. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2014_12_50

19. Ситникова О. С. Трансформация профессионального этоса научных работников в современной России. – Автореферат дисс. … канд. социол. наук. – Ростов-на-Дону, 2006. https://dspace.kpfu.ru/xmlui/bitstream/handle/net/152750/0-760383.pdf?sequence=-1

20. Трубникова Е. И. Асимметрия информации и тенденции рынка научных публикаций // Высшее образование в России, 2017, №3, с. 26–36. https://cyberleninka.ru/article/n/asimmetriya-informatsii-i-tendentsii-rynka-nauchnyh-publikatsiy

21. Шкорубская Е. Г. Генезис научной статьи как формы коммуникации ученых // Социология науки и технологий, 2019, т. 10, №2, с. 56–74. https://elibrary.ru/download/elibrary_41135767_29328744.pdf, https://cyberleninka.ru/article/n/genezis-nauchnoy-stati-kak-formy-kommunikatsii-uchenyh

22. Штовба О. В. Маркетинг наукових журналів // Матер. XLV науково-техн. конф. підрозділів Вінницького нац. технічного ун-ту (НТКП ВНТУ–2016) [Електронне мережне наукове видання]: збірник доповідей. – Вінниця: ВНТУ, 2016. С. 2001–2004. https://conferences.vntu.edu.ua/public/files/1/fm_2016_netpub.pdf

23. Яркова Е. Н. Научная культура как ценностно-смысловая система // Вестник Тюменского государственного университета. Серия: Философия, 2011, №10, с. 91–99. https://web.archive.org/web/20250217153544/https:/elib.utmn.ru/jspui/bitstream/ru-tsu/24813/1/humanitates_2011_10_91_99.pdf

24. Яркова Е. Н. Нормативные механизмы функционирования науки как социального института // Вестник Тюменского государственного университета, 2012, №2, с. 194–200. https://web.archive.org/web/20200806092451/https:/vestnik.utmn.ru/upload/iblock/0a0/Яркова.pdf

За результатами аналізу в дисертації Фіялки С. В. встановлена наявність дослівного (у деяких випадках з додаванням вилученням, заміною або перестановкою окремих слів, словосполучень чи частин тексту та/або із використанням синонімів) або через перефразування, у тому числі шляхом перекладу, відтворення фрагментів опублікованих праць інших авторів без належного наведення посилань на відповідне джерело запозичення – обсягом від одного речення до одного - двох абзаців в окремому випадку. Таке відтворення здійснювалося з копіюванням, додаванням, заміною чи вилученням посилань на

авторів чи публікації, наведених у тексті джерел неправомірних запозичень, – в усіх випадках без зазначення дійсного джерела запозичення.

Відповідно до статті 20 Закону України «Про академічну доброчесність» Комітет при розгляді питання про наявність порушення академічної доброчесності враховує необхідність встановлення не лише об'єктивних ознак відповідного порушення, а й вини особи у його вчиненні.

За результатами дослідження матеріалів справи Комітет встановив, що виявлені випадки неправомірного використання наукових текстів, ідей, розробок та/або результатів інших авторів без відповідного посилання на джерела є результатом поведінки автора дисертації, яка за встановлених обставин повинна була і могла усвідомлювати факт запозичення, а також необхідність належного зазначення авторства та джерел.

Наведені обставини в їх сукупності, з урахуванням пояснень автора та результатів їх перевірки, дають підстави для висновку про встановлення вини автора у вчиненні порушення академічної доброчесності, що полягає в порушенні вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело (академічному плагіаті).

При оцінці матеріалів перевірки Комітет керується пунктом 21 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, затвердженого на засіданні Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (протокол № 16 (45) від 24 жовтня 2023 року, зі змінами), згідно з яким будь-які документи чи свідчення про наявність або відсутність у дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені наукові результати дисертації, фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації не є вирішальними, не мають наперед визначеного значення для Комітету і враховуються в сукупності з іншими документами та матеріалами при прийнятті рішень відповідно до цього Порядку.

Комітет бере до уваги, що відповідно до підпунктів 2-3, 5 пункту 2 Розділу 6 Прикінцеві та перехідні положення Закону України «Про академічну доброчесність»:

у разі встановлення наявності академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, іншого порушення академічної доброчесності, вчиненого до набрання чинності цим Законом, до суб’єктів академічної діяльності застосовується та міра відповідальності, яка на момент вчинення такого порушення академічної доброчесності була визначена законом;

перевірка дисертацій, кваліфікаційних робіт на здобуття наукових ступенів, ступенів вищої освіти, присуджених до набрання чинності цим Законом, може проводитися виключно на предмет дотримання вимог, чинних на день захисту відповідної дисертації, кваліфікаційної роботи;

розгляд скарг, що надійшли до уповноважених суб’єктів до набрання чинності цим Законом, здійснюється і завершується відповідно до процедур, що діяли до дня набрання чинності цим Законом.

Відповідно до частин п’ятої, сьомої статті 28-1 Закону України «Про

наукову і науково-технічну діяльність» в редакції, чинній на момент захисту дисертації Фіялки С. Б. та видачі їй відповідного диплома, до захисту наукового ступеня доктора наук допускаються дисертації у вигляді підготовленого рукопису або наукові доповіді у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей, виконані здобувачем наукового ступеня самостійно. Встановлення відповідно до законодавства в поданих до захисту дисертації або наукових публікаціях фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації є підставою для відмови у присудженні наукового ступеня доктора наук. Скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня кандидата наук, доктора наук у разі встановлення відповідно до законодавства фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти здійснюється у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, та може бути оскаржено відповідно до законодавства.

Згідно з частиною шостою статті 69 Закону України «Про вищу освіту» академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Відповідно до абзаців першого–третього частини другої статті 42 Закону України «Про освіту» (в редакції, чинній на момент захисту) дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає: посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права. Водночас частина четверта статті 42 Закону України «Про освіту» встановлює, що порушенням академічної доброчесності вважається, зокрема, академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Відповідно до пункту 7 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197 (далі – Порядок № 1197) докторська дисертація повинна відповідати таким вимогам: бути кваліфікаційною науковою працею, виконаною здобувачем самостійно; містити наукові положення та нові науково обґрунтовані результати у певній галузі науки, одержані здобувачем особисто, які мають практичну та теоретичну цінність та які підтверджуються документами, що засвідчують проведення здобувачем досліджень; … свідчити про особистий внесок здобувача в науку щодо розв’язання важливої теоретичної або прикладної проблеми; відповідати принципам академічної доброчесності. Порушення зазначених вимог є підставою для відмови у присудженні наукового ступеня доктора наук або для скасування рішення докторської ради про

присудження наукового ступеня доктора наук.

Згідно з пунктом 9 Порядку № 1197 використання в докторській дисертації, наукових публікаціях, в яких висвітлені основні наукові результати докторської дисертації, наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів супроводжується обов'язковим посиланням на автора та/або на джерело опублікування. Порушення цієї норми є підставою для відмови у присудженні наукового ступеня доктора наук або для скасування рішення докторської ради про присудження наукового ступеня доктора наук.

Відповідно до частини дев'ятої статті 19 Закону України «Про вищу освіту» Комітет з питань етики розглядає питання порушення академічної доброчесності і вносить відповідні подання до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

На підставі наведеного, відповідно до підпунктів 2-3, 5 пункту 2 Розділу 6 Прикінцеві та перехідні положення Закону України «Про академічну доброчесність», частини дев'ятої статті 19 Закону України «Про вищу освіту», пунктів 39–41 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197 в редакції, що діяла до набрання чинності Законом України «Про академічну доброчесність», пунктів 20–22 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, затвердженого на засіданні Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (протокол № 16 (45) від 24 жовтня 2023 року, зі змінами), з урахуванням чинних на момент захисту частини четвертої статті 42 Закону України «Про освіту», частин п'ятої, сьомої статті 28-1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», пунктів 7, 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197 Комітет

ВИРІШИВ: внести на розгляд Національного агентства подання про наявність у дисертації доктора наук із соціальних комунікацій Фіялки Світлани Борисівни «Науковий журнал як соціальнокомунікаційний феномен» фактів академічного плагіату.

Голова Комітету **Артем АРТЮХОВ**